

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. Каразіна

МЕНЕДЖМЕНТ: ПРОСТІР ВАРІАНТІВ

Навчальний посібник

За загальною редакцією Г. О. Дорошенко

Харків – 2020

УДК 005(075.8)
М 50

Рецензенти:

О. І. Гарафонова – доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту КНЕУ імені Вадима Гетьмана;

Н. О. Кондратенко – доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту і публічного адміністрування Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

О. О. Нестеренко – доктор економічних наук, доцент кафедри фінансів, аналізу та страхування Харківського державного університету харчування та торгівлі.

Авторський колектив:

Дорошенко Г. О., д.е.н., проф. – вступ, розділ 12; Пуртов В. Ф., к.е.н., доц. – розділ 1; Бабич С. М., к.е.н., доц. – розділ 2; Піддубна Л. В., к.філос.н., доц. – розділ 3; Задніпровська Г. І., к.е.н., ст. викл. – розділ 4; Павліченко В. М., д.ю.н. – розділ 5; Сукрушева Г. О., к.е.н., доц. – розділи 6, 9; Сердюков К. Г., д.е.н., доц. – розділ 7; Нескородев С. М., к.е.н., доц. – розділ 8; Крикун О. О., к.е.н., доц. – розділ 10; Швайко М. Л., к.е.н., доц. – розділ 11; Тешева Л. В., к.е.н., доц. – розділ 13; Тернова І. А., к.е.н., доц. – розділ 14; Бабич Д. В., д.е.н., проф. – розділ 15; Дорошенко О. Г., к.е.н., доц., Дорошенко Н. О., к.е.н., доц. – розділ 16; Самофалова Т. О., к.е.н., доц. – розділ 17; Пенська І. О., к.е.н., доц. – розділ 18.

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 1 від 20 січня 2020 року)*

Менеджмент: простір варіантів : навчальний посібник / за заг.
М 50 ред. Г. О. Дорошенко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. – 520 с.
ISBN 978-966-285-658-3

Даний навчальний посібник знайомить читача з теорією та практикою сучасного менеджменту, охоплює широке коло питань, що розкривають роль менеджменту у забезпеченні ефективності підприємницької діяльності.

Навчальний посібник необхідний студентам, викладачам, а також тим, хто починає чи вже працює у бізнесі, не маючи відповідної фахової освіти. Завдяки розкритим у навчальному посібнику законам ефективного управління, читач отримує необхідні поради, навчиться не програмувати свої дії, а створювати власну стратегію успіху.

УДК 005(075.8)

ISBN 978-966-285-658-3

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2020

© Дорошенко Г. О., кол. авторів, 2020

© Чорна О. Д., макет обкладинки, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	7
ЧАСТИНА 1. МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СПЕЦИФІЧНА СФЕРА ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	9
РОЗДІЛ 1. Основи менеджменту	9
1.1 Сутність організації як основи менеджменту	9
1.2 Організаційні структури управління: сутність, види, особливості.....	16
1.3 Методи та процеси управління організацією	26
1.4 Основи стратегічного управління в менеджменті.....	35
<i>Питання для самоперевірки</i>	43
<i>Тестові завдання</i>	44
<i>Список використаних джерел</i>	46
РОЗДІЛ 2. Організація та управління суб'єктом господарювання	48
2.1 Загальна характеристика суб'єктів господарювання	48
2.2 Організація системи управління персоналом	54
2.3 Організація управління бізнес-процесами.....	59
<i>Питання для самоперевірки</i>	66
<i>Тестові завдання</i>	66
<i>Список використаних джерел</i>	70
РОЗДІЛ 3. Інформаційні системи і технології в менеджменті	71
3.1 Економічна інформація: види, властивості, класифікація	71
3.2 Використання інформаційних технологій у менеджменті.....	80
3.3 Інформаційні системи в менеджменті.....	82
<i>Питання для самоперевірки</i>	93
<i>Практичні завдання</i>	94
<i>Список використаних джерел</i>	94
РОЗДІЛ 4. Управління бізнес-процесами сучасної організації	96
4.1 Поняття та сутність бізнес-процесу	96
4.2 Підходи до вдосконалення бізнес-процесів.....	101
4.3 Бережливе виробництво – елемент управління бізнес-процесами підприємства	105
4.4 Методика використання бізнес-процесу на підприємстві	112
<i>Питання для самоперевірки</i>	116
<i>Тестові завдання</i>	117
<i>Список використаних джерел</i>	121

РОЗДІЛ 5. Управління фінансово-економічною безпекою	123
5.1 Сутність і складові елементи фінансово-економічної безпеки	123
5.2 Визначення параметрів фінансово-економічної безпеки	130
5.3 Стратегія і тактика фінансово-економічної безпеки	137
<i>Питання для самоперевірки</i>	141
<i>Тестові завдання</i>	141
<i>Список використаних джерел</i>	143
РОЗДІЛ 6. Основи hr-менеджменту	144
6.1 Концептуальні основи управління людськими ресурсами організації.....	144
6.2 Моделі HR-менеджменту	152
6.3 Інноваційні методи HR-менеджменту	158
<i>Питання для самоперевірки</i>	169
<i>Тестові завдання</i>	169
<i>Список використаних джерел</i>	173
РОЗДІЛ 7. Корпоративне управління	174
7.1 Сутність корпоративного управління, умови його виникнення та інструменти реалізації	174
7.2 Моделі корпоративного управління	177
7.3 Державне регулювання корпоративного сектора в Україні.....	186
7.4 Ефективність корпоративного управління	192
<i>Питання для самоперевірки</i>	197
<i>Тестові завдання</i>	197
<i>Список використаних джерел</i>	199
РОЗДІЛ 8. Управління конфліктом	201
8.1 Поняття, сутність та структура конфлікту	201
8.2 Динаміка конфлікту	209
8.3 Основні підходи до управління конфліктом	214
<i>Питання для самоперевірки</i>	219
<i>Тестові завдання</i>	219
<i>Список використаних джерел</i>	222
ЧАСТИНА 2. ВИДИ МЕНЕДЖМЕНТУ	223
РОЗДІЛ 9. Логістика як складова менеджменту	223
9.1 Логістика – інструмент ринкової економіки. Концепція і методологічний апарат інтегрованої логістики.....	223
9.2 Об'єкти логістичного управління та логістичні операції. Логістична діяльність та логістичні функції.....	227
9.3 Логістичний підхід до управління матеріальними потоками у сфері виробництва. Логістичний підхід до управління матеріальними потоками у сфері обігу	230
9.4 Логістичний підхід до обслуговування споживачів.....	234
9.5 Склад і транспорт в логістиці	238
<i>Питання для самоперевірки</i>	241
<i>Тестові завдання</i>	242
<i>Практичні завдання</i>	249
<i>Список використаних джерел</i>	255

РОЗДІЛ 10. Управління якістю	257
10.1 Сутність управління якістю як виду діяльності, спрямованого на виконання вимог до якості	257
10.2 Механізм управління якістю продукції.....	260
10.3 Елементи управління якістю продукції на основі впровадження стандартизації.....	265
10.4 Статистичні методи контролю якості та порядок збору й обробки інформації.....	268
10.5 Показники, що характеризують якість виробленої продукції, та їх економічна ефективність	269
<i>Питання для самоперевірки</i>	277
<i>Тестові завдання</i>	278
<i>Список використаних джерел</i>	281
РОЗДІЛ 11. Управління грошовими потоками	283
11.1 Сутність, причини виникнення та основні концепції походження грошей.....	283
11.2 Функції грошей.....	284
11.3 Форми грошей	286
11.4 Грошові потоки та грошовий оборот	287
11.5 Особливості управління готівковими та безготівковими розрахунками.....	288
11.6 Грошова маса: сутність, особливості вимірювання та управління	293
11.7 Інфляція та особливості антиінфляційної політики	295
11.8 Сутність та основні елементи грошової системи	297
11.9 Грошовий ринок: сутність, особливості функціонування та управління.....	298
11.10 Сутність, інструменти та особливості реалізації грошово-кредитної політики	301
<i>Питання для самоперевірки</i>	303
<i>Тестові завдання</i>	304
<i>Список використаних джерел</i>	305
РОЗДІЛ 12. Інвестиційний менеджмент	306
12.1 Теоретичні засади здійснення інвестиційної діяльності	306
12.2 Інвестиційний проект та оцінка його ефективності.....	313
12.3 Організаційно-економічні механізми управління інвестиційною діяльністю підприємств	319
<i>Питання для самоперевірки</i>	327
<i>Тестові завдання</i>	327
<i>Список використаних джерел</i>	329
РОЗДІЛ 13. Механізм управління інтелектуальним капіталом	331
13.1 Механізми управління капіталізацією та комерціалізацією інтелектуальної власності	331
13.2 Організаційно-економічний механізм формування й управління інтелектуальним капіталом.....	339
13.3 Стратегічне управління інвестиціями у розвиток інтелектуального капіталу	346
<i>Питання для самоперевірки</i>	349
<i>Тестові завдання</i>	351
<i>Список використаних джерел</i>	360

РОЗДІЛ 14. Крос-культурний менеджмент	362
14.1 Крос-культурний менеджмент: детермінанти культури	362
14.2 Крос-культурні комунікації в бізнесі	368
14.3 Командоутворення та лідерство у крос-культурному середовищі	374
14.4 Крос-культурні відмінності в управлінні персоналом	381
14.5 Крос-культурні аспекти міжнародних переговорів	384
<i>Питання для самоперевірки</i>	389
<i>Тестові завдання</i>	390
<i>Список використаних джерел</i>	392
РОЗДІЛ 15. Системи управління в електронному бізнесі	394
15.1 Сутність електронного бізнесу та його види	394
15.2 Системи управління відносинами з клієнтами (CRM-системи)	404
15.3 Системи управління та планування ресурсів підприємства (SCM, MRP та ERP-системи)	407
<i>Питання для самоперевірки</i>	413
<i>Тестові завдання</i>	413
<i>Список використаних джерел</i>	416
РОЗДІЛ 16. Банківський менеджмент	417
16.1 Особливості банківського менеджменту	417
16.2 Основні напрямки банківського менеджменту	423
16.3 Вдосконалення менеджменту в українських банках	430
<i>Питання для самоперевірки</i>	432
<i>Тестові завдання</i>	432
<i>Список використаних джерел</i>	433
РОЗДІЛ 17. Публічний менеджмент в системі соціального управління	435
17.1 Етапи становлення менеджменту публічної сфери	435
17.2 Методологічні основи розвитку публічного управління та адміністрування	442
17.3 Особливості публічного менеджменту в державно-приватному партнерстві	450
<i>Питання для самоперевірки</i>	460
<i>Тестові завдання</i>	461
<i>Список використаних джерел</i>	463
РОЗДІЛ 18. Міжнародний менеджмент	466
18.1 Глобалізація міжнародного бізнесу	466
18.2 Управління міжнародним бізнесом – міжнародний менеджмент: сутність, структура, відмінності від національної моделі	471
18.3 Співпраця з міжнародними фінансово-економічними організаціями	475
18.4 Вектори інтеграції України у світове господарство	482
<i>Питання для самоперевірки</i>	487
<i>Тестові завдання</i>	487
<i>Список використаних джерел</i>	489
ГЛОСАРІЙ	490